

अपत्यास रचना

1/1/17

स्त्रीणाम् शाक्तीकरणाय आरक्षणम्
उत् संरक्षणं कार्यम् ।

अद्युना अस्माकं समाजे आधिकतया चर्चागानः
विषयः भवति स्त्रीणां शाक्तीकरणम् । अद्य
पत्रदृश्यमाध्यमेषु व्यक्तं भवति स्त्री अद्यापि इवमा
न भवति अथवा अद्यापि समाजस्य कश्चन
ज्ञाने तस्याः शक्ति न गच्छति इति । अद्य
समाजे स्त्रीणां शाक्तीकरणाय नूतनमार्गाः अपि
आविष्करोति इति विषयं समीचीनम् ।

पुरातने काले विश्वे विडिष्य भाशते
स्त्रीणां महत्त्वं गच्छति स्म । अस्माकं पुराणेति-
हासादिषु च स्त्रीणां स्थानं महत्तरं भव ।
स्त्री, माता, सौधरी, भार्या आर भवति । न केवलं
मतत् सा भूमिः, देवी इत्याद्याः कल्प्याः
अपि अस्माकं समाजे पूज्यन्ति स्म । अतः
भव पुरातने काले स्त्री सम्यक् ईत्य

समाजे पूज्यमाना च आसीत् ।

किन्तु कालपर्यन्ते तत् अवस्थायां परिवर्तनः
संजातः । स्त्रीणां स्वातन्त्र्यं निषिद्धः । "स्त्री
अकल्पा भवति" इति कल्पना सर्वे प्रचरन्ति
श्म । अस्मात् कारणात् स्त्री पुरुषंश्च ज्ञात्वा,
तस्य संज्ञाने जीवमाना भवति इति समाजे अकल्प
य । तस्य विद्याभ्यासाय, आविष्कारस्वतन्त्रताय समाजे
किमपि प्राधान्यं न यत्नं । "एतन् स्त्री स्वातन्त्र्य-
मर्हति" इति उक्तं मनुस्मृतौ । एतत् तस्मिन्
कालस्थानां जनानां मनोभावः अभवत् । 'स्त्री',
शैशवविवाहः अथ इत्यादयानां च पुराचारानां
अनुष्ठानेन स्त्रीस्वातन्त्र्यं तस्याः शक्तिः च उक्तं
अभवत् ।

पश्चात्काले अस्माकं नवोत्थाननेतानां
परिश्रमफलत्वेन पुराचारानां निशेधं तथा स्त्रीणां
कल्याणार्थं सभाधानं च कृतं । किन्तु अद्यापि
अस्माकं समाजे स्त्रीसुखा स्त्रीशिक्षणं
च साध्यं न अभवत् । एतत् विषयं श्लेषकं
संजातं च भवति ।

विकसितराज्ये स्त्रीणां स्वतन्त्र्यं दधानी । तस्याः
जीवनं तस्याः इष्टप्रकारं नेतुं स्वतन्त्र्यं आसीत् ।
किन्तु इ भारतं इव विकस्वरराज्येषु स्त्रीशिक्षी-
करणं केवलं कल्पयन्ते निवृत्तानि ।

अद्य अस्माकं समाजे स्त्री सुरक्षिता न भवति ।
तेषां अवकाशाणि अवशशापि न्य ऊनं भवति अन्य
त्र राष्ट्रं अपेक्ष्य । किन्तु स्त्रीशिक्षीकरणं मकं
अवश्यं विषयं भवति । स्त्रीपुरुषः समाजः इव
मकं मापवाजयश्य यौ वशी इव स्त्रीपुरुषाः च
समाजे वर्तन्ते । मकं प्रशस्तं उत्तमः आसीत्

“पन्थाः पुरुषाः निर्भान्ति किन्तु तेषु
पन्थेषु चलितुं कामं स्त्री भव पाठयन्ति” ।

इति ।
स्त्रीणां स्वतन्त्रं समाजं न ऊनं भवति । तस्याः
पदवत् समाजे वर्तते । अतः स्त्रीशिक्षीकरणं
अवश्यं करणीयः । अस्माकं जननी, सोक्षी च
अशिक्षिता भवन्त । अतः भव च भवत विषयः
आधिकृत्य चर्चाः प्रचलन्ति ।

स्त्रीशिक्षणीकरणाय अनेके पद्यन्त्याः अस्माकं समाजे
 आविष्कृतानि भवन्ति । किन्तु न तु आधिकृत्याः
 सर्वे जनाः अपि स्त्रीशिक्षणीकरणाय किं कर्तव्यं
 इति विन्तनीयाः । स्त्रीशिक्षणीकरणं कथं भवेत् ?
 स्त्रीशिक्षणीकरणाय संस्थापनं च इत आस्थापनं कार्यम् ?
 इति प्रश्नं प्रसक्तं भवति । संस्थापनं आस्थापनम्
 च स्त्रीशिक्षणीकरणाय अवश्यं भवति । किन्तु स्त्री
 सुरक्षिता भवति चेत् आस्थापनेन किं कार्यः ?
 अतः सुरक्षा एव प्रथमं कार्यम् ।

वयं सर्वे जानामि अद्यतन समाजे स्त्री सुरक्षि-
 ता न भवति । पत्रदृश्यमादृशमेव वयं दृश्यन्ति
 स्त्रीणां प्रति संभ्रुतमानाः अक्रमाः आधिकृत्य ।
 अनेके स्त्री अपि अद्य समाजे च मकान्ते चालितुं
 शक्तीना भवति । एतत् अवस्था प्रथमं च परिवर्तनीया
 स्त्री कुजनीया आकरणीया च भवति । तस्यां प्रति
 संभ्रुतमानाः अक्रमाः अस्माकं संस्कारस्य अद्य-
 एतन् ।

“यत्र नार्थस्तु पूज्यते यत्र नैव
यत्र नैवास्तु विशोच्यते नश्च्यते नत्कुलं”

इति शुभाविनं प्रासिद्धं प्रशक्तं च भवति । अनेन
व्यक्तं भवति स्त्री सुरक्षिता नो चेत् समाज
विकासनं प्राप्तुं न शक्यते इति । अतः स्त्रीशक्ती-
करणे प्रथमं संस्थापनं कार्यः । तेषां अवकाशसंस्थापनं,
जीवसंस्थापनं च कार्यः ।

अद्य स्त्रीणां आस्थापनाय बहवः योजनाः
आविष्कृताः । विद्यालयेषु च वृत्तिस्थानेषु च
तेषां तस्यां भव प्रथमतया गण्यन्ते । किन्तु अद्य
अध्यापक विभागे शतके अपि स्त्रीपुरुष समत्वं
पूर्णतया न प्रचलन्ति । अतः स्त्रीशक्तीकरणं
प्रतिशेद्धुं हेतुः भवेत् । पुरातने काले स्त्रीणां
विद्याभ्यासं, आविष्कारस्वातन्त्र्यं च निषिद्धं आसीत् ।
ने उद्घात कार्यः गन्तुमपि न अनुज्ञा पृच्छति
आसीत् । कार्यः गन्तुं अनुमति नसीत् ।

किन्तु अद्य अनस्थाः किञ्चित् परिवर्तिताः ।
 शासनसंघे, विद्याभ्यासे संघे च स्त्रीणां कश्चिद्
 दृश्यते । किन्तु अद्यापि कश्चन प्राग् स्त्री
 विद्याभ्यासं न लभन्ते । विद्याभ्यासनिग्रहानुसारं
 स्त्रीविद्याभ्यासं न युक्तं कुर्वन्त । अत्रैवैव
 निरुद्धं च । किन्तु नियमान् कश्चन प्राग्
 न फलप्रयानि । स्त्री

स्त्रीशक्तिविकाशाय आरक्षणमपि कार्यम् । अद्य
 राष्ट्रीयसंघे शासकानां नामनिर्देशसमये, मलक्का
 समये च स्त्रीणां संवर्गं आस्ते । तत्र तत्र
 सम्यक् कार्यं भवति । अनेन अनेके स्त्रियाः
 शक्ताः अभवन् इति पठनवृत्तान्तप्रलेखां युच्यन्ती
 स्त्री शासनसंघे अजागृह्यन्ते चेत् तत्र सर्वे
 स्त्रीणां अवेशां, मातृका शक्तिः च प्रियति ।
 नस्थाः आवश्यापि समस्याः च यथाविधिं समाधानं
 कर्तुं शक्नन्ति च ।

वृत्तिसंघे अद्य प्रचलमानः असमंस्कृतं असमंस्कृतं
 दूरीकरणम् । अद्य विविधस्थापनेषु स्त्रीणां प्राथम्यं

प्राधिनित्यं च यदानी । वृत्तिक्षेत्रे अपि संवर्षं
 आस्ति । किन्तु कस्यचन गण्डले, विशिष्य
 कार्याकप्रधानवृत्तिभ्यां विषये असमत् दृश्यते ।
 वेतना भिन्ना भवति । मतत अवस्था दुरीकरणीया ।

अद्य कुडम्बस्त्री 'कुडम्बस्त्री' आद्यनां
 योजनायां फलत्वेन स्त्री सम्पादनशीलं समावेशः
 मतत गच्छाः शक्तिः, कुडम्बस्त्री कक्षा च
 प्रवर्धनं उपकारः भवन्ति । नून स्त्रीशक्तीकरणं
 साध्यं भवति ।

अस्माकं प्रधानमन्त्रिणां आविष्कृताः योजना
 भवति 'बेटी बचाओ बेटी पढ़ाओ' इति । अस्मि
 फलत्वं स्त्रीशक्तीकरणं भवति । विद्याभ्यासद्वारा
 स्त्रीशक्तीकरणं ' इति । अद्य केचन परीक्षावेतनाथ
 स्त्रीणां परीक्षा समये धनं स्त्रीणां ऊनं भवति ।
 मतत वृत्तिक्षेत्रे स्त्रीणां संख्या वर्धनं उपकारं
 भवति । नद्वारा स्त्रीशक्तीकरणाय च ।

अद्य कस्यचन स्थाने विशिष्य करणं
 इव विद्याभ्यासे उन्नतिं प्राप्तमाने शक्ये

स्त्रीणां अभिप्रायाय मुख्यं प्रयत्नं गृह्यते । तत्र
 तस्याः आत्मविश्वासाः वर्धन्ते । समाजे सर्वे
 परिगणयन्ति इति चिन्ता इवमा भवितुं अपेक्षा
 भवति । अतः अस्माकं समाजस्य मनोभावः
 परिवर्तनीयाः ।

कश्चिन्नप्रदेशे अद्यापि पुरुषाः अधिकारिण
 भूत्वा स्त्रीणां स्वतन्त्र्यं निषेदयन्ते । समाजे
 लोकाः यत्र चिन्तयन्ति 'एवञ्च स्त्री भवति,
 अबला भवति' इति मतं चिन्ताजातेः परिवर्तनी
 याः ।

स्त्रीशिक्षणकारणात् समाजमपि प्रवर्तनीयाः भवन्ती
 भवं चेत् नूनं सा इवमा भवेत् ।
 स्त्रीशिक्षणकारणं अवश्यं भवति विकसनाय, सुखि
 नायाः च । अतः तत्र अवश्यं कार्यः ।
 'स्त्रीशिक्षणकारणात् संरक्षणं आरक्षणं च अवश्यं
 कार्यः' । किन्तु न तु संरक्षणं आरक्षणं च अवश्यं
 तत्र सर्वं लभन्तु, समाजस्य साहाय्यमपि अवश्यं
 भवति । स्त्रीशिक्षणकारणात् संरक्षणं आरक्षणं सामाजिक
 शिष्यतः एव तथा सामाजिकानां च परिवर्तनं च
 अवश्यं भवति । नद्विधं प्रयत्नं कुर्मः यत्र मदी भूत्वा
 एतन् नार्थस्तु मुख्यं तत्र श्रमन् देवता ॥